

KJAK

Ein reyður plettur í einum javnrøttum Vesturevropa

Eiler Fagraklett

vegna nevndina í LGBT Føroyar

Sambært árliga yvirlitinum hjá altjóða felagsskapinum ILGA, megna Føroyar bara at veita 7 út av 46 møguligum javnrættindum til føroyingar, ið eru sam-, tví- ella tvørkynd. Hetta svarar til einans 17%. Sostatt eru Føroyar millum tey lond í Evropa, ið veita ringastu trygd, javnrættindi og stuðul til sínar LGBT borgarar.

ILGA mátar rættindi í Evropa

International Lesbian and Gay Association (ILGA) er heimsins størsta netverk av felagsskapum, ið arbeiða fyri rættindum hjá LGBTarum kring heimin, og hevur virkað síðani 1978.

Á hvørjum ári ger evropeiska deildin, ILGA-Europe, eitt drúgvtt yvirlit yvir støðuna hjá sam-, tví- og tvørkyndum fólki - eisini rópt LGBTarum - í okkara heimsparti. Yvirlitið vísir m.a. hvørja trygd, hvønn stuðul, hvat frælsi og hvørji rættindi tey ymisku londini í Evropa veita sínum LGBT borgarum. Felagsskapurin hevur ásett eitt ávíst prosenttal til hvørji rættindi, trygdarveiting, frælsi, stuðul ella lógarbrotying, ið eru til fyrimuns fyri sam-, tví- og tvørkynd. Samlaða prosenttalið gevur viðkomandi landi eitt pláss á árliga yvirlitinum hjá felagsskapinum. Enn er onki land í Evropa, ið megnar at liva 100% upp til allar 46 ásettu málsetningarnar hjá ILGA-Europe.

Bretland á odda og Russland í botninum

Sambært seinasta yvirlitinum, ið varð kunngjørt í mai 2013, er Bretland á odda á

listanum. Bretland veitir heili 77% av øllum ásettu rættindunum til sínar LGBT borgarar. Síðan hetta yvirlitið varð gjørt, hevur bretska stjórnin eisini sett samkynd hjúnabond í gildi í Englandi og Wales, so prosenttalið verður ivaleyst munandi hægri á listanum fyri 2014.

Tætt í hølinum á Bretlandi, eru flestu londini í Vesturevropa. Longur eystur vit fara, verri verður støðan. Allar ringast stendur til í Russlandi, sum einans uppfyllir 7% av ásetingunum hjá ILGA-Europe. Hetta yvirlitið er gjørt áðrenn nýggja lógin kom í gildi, sum eitt nú bannar Pride skrúðgongum og annars allar jaligari umtalu av samkyndum í Russlandi. Tískil verður russiska prosenttalið uttan iva enn lægri í ár.

Føroyar veita bara 17% av møguligum rættindum til LGBTar

Um vit seta Føroyar inn í yvirlitið hjá ILGA-Europe, so

er støðan tíverri ikki serliga góð. Føroyar veita bara 17% av ásettu rættindunum til sínar LGBT borgarar. Einans sjei út av 46 møguligum ásetingunum hjá ILGA-Europe eru galdandi í Føroyum. Tríggjar av hesum ásetingum eru tó bert galdandi í Føroyum, tí tær enn koma undir danskt málsoeki.

Sostatt kunnu vit í dagsins Føroyum endurspegla og samanbera okkum við lond so sum Hvítarussland, Bulgaria, Kosovo og Turkaland, tá tað kemur til at veita javnrættindi til sam-, tví- og tvørkynd her heima. Soleiðis eru Føroyar í dag ein reyður plettur ímillum sínar grønu norðurlendsku og vesturevroleisku grannar á landskortinum hjá ILGA-Europe.

LGBT Føroyar metur ikki, at meirilutin av føroyingum - og vónandi eisini politiska valdinum í Føroyum - halda, at hetta er ein hóskaði litur og ein verandi støða hjá okkara tjóð at vera í. Hetta endur-

speglar ikki tað tolsemi, ta rúmligheit og tað skilsemi, ið býr í flestu føroyingum.

Okkara lögmaður hevur fyrr hótt við at steingja okkara sendistovu í Bretlandi, sum nú liggur ovast á listanum hjá ILGA-Europe, meðan hann hinvegin júst hevur fingið játtað pening til at lata nýggja sendistovu upp í Moskva. Russland liggur niðast á hesum sama lista. LGBT Føroyar vónar ikki, at hetta er eitt tekin um, hvønn veg landsins leiðsla ynskir, at okkara land skal ganga, tá tað kemur til mannaættindi, javnrættindi, javnstøðu, frælsi, tolsemi, rúmligheit og landsins lógir annars.

Málið um at loyva samkyndum borgarum at giftast á javnum fœti við hinkyndar borgarar, verður í lýtuni viðgjørt í Føroya Løgtingi. Um hetta lógaruppskotið verður samtykt, fara Føroyar munandi longur upp á evropeiska javnrættislista. Okkara reyði litur á Evropakortinum, hevði skjótt broytt seg til ein

meira jaligan og hóskaði lit fyri Føroyar og føroyingar.

Norðurlond seta strangari krøv til javnrættindi

Við trimum føroyskum ungmannafeløgum á odda viðtók Ungdómsráðið hjá Norðurlandráðnum í summar eitt uppskot um, at allir borgarar í norðurlandsku londunum skulu hava rættindi at giftast seg borgarliga uttan mun til kynsliga sannføring.

Tað er ikki óvanligt, at Norðurlandaráðið fylgir tilmælum, ið koma frá Norðurlandska ungdomsráðnum. Tí er tað væntandi bara ein spurningur um tíð, áðrenn Norðurlandaráðið og okkara nærmastu grannar fara at krevja, at allir borgarar í norðurlandssamstarvinum skulu hava atgongd til somu grundleggjandi mannaættindi, so sum at giftast uttan mun til kynsliga sannføring.

LGBT Føroyar vónar tó ikki, at vit koma at so langt, at tað verður álagt føroy-

ingum uttanífrá at veita javnrættindi til allar sínar borgarar, men at Føroya Løgting hinvegin sjálvt megnar at atkvøða fyri hesum.

Túsundtals føroyingar ávirkaðir

Eingin veit heilt neyvt hvussu nógv fólk eru eru sam-, tví- ella tvørkynd. Men flestu kannar vísa eitt tal millum 5-10% av fólkatalinum. Tað vil siga, at í Føroyum er eitt stað millum 2.400 og 4.800 borgarar í øllum aldrum og í øllum støðum kring landið, ið eru antin sam-, tví- ella tvørkynd. Hesi somu fólk hava børn, foreldur, systkin, ommur, abbar, aðrar familjulimir, vinir, starvsfelagar o.s.fr.

Tískil er ikki bara talan um nakar heilt fáar einstaklingar, sum eru ávirkað av núverandi støðu og eru fyri grovum mismuni í føroysku lóggávuni. Vit tosa hinvegin um fleiri túsundtals føroyingar, ið eisini eru borgarar, veljarar og skatt-

